ऽनुयाजदेवाः ताभिर्द्वाभिः सह भिषजा अश्विना वैद्यावश्विनौ सरस्वती च इन्द्रे वीर्यं बलं दधुः नसि इन्द्रस्य नासिकायां प्राणमिन्द्रियं घ्राणेन्द्रियं च दधुः वसु° व्याख्यातम् ॥४९॥

देवीऽउषासावश्विना सुत्रामेन्द्रे सरस्वती ।
बलं न वाचमास्यऽउषाभ्यां दधुरिन्द्रि° ॥५०॥

नक्तोषासाविति प्राप्ते छान्दस आदिपदलोपः । उषासा देवी नक्तोषसौ अनुयाजदेव्यौ ताभ्यामुषाभ्यां नक्तोषोभ्यां सह अश्विनौ सुत्रामा शोभनरक्षणकर्त्री सरस्वती च इन्द्रे बलं दधुः आस्ये इन्द्रमुखे वाचमिन्द्रियं वागिन्द्रियं च दधुः नश्चार्थः वस्वित्युक्तम् ॥५०॥

देवी जोष्ट्री सरस्वत्यश्विनेन्द्रमवर्धयन् ।
श्रोत्रं न कर्णयोर्यशो जोष्ट्रीभ्यां दधुरिन्द्रि° ॥५१॥

ये जोष्ट्री जोषयित्र्यौ सुखस्य सेवयित्र्यौ देवी देव्यौ अनुयाजदेव्यौ द्यावापृथिव्यौ अहोरात्रे वा सस्यं च समा चेति कात्थक्यः [(15.) निरु° १.४१.] ताभ्यां जोष्ट्रीभ्यां सह सरस्वती अश्विना अश्विनौ च इन्द्रमवर्धयन् कथमवर्धयन् तत्राह इन्द्रे यशो दधुः तत्कर्णयोश्च श्रोत्रमिन्द्रियं दधुः वसु° ॥५१॥

देवीऽऊर्जाहुती दुघे सुदुघेन्द्रे सरस्वत्यश्विना भिषजावतः ।
शुक्रं न ज्योति स्तनयोराहुती धत्त इन्द्रियं वसु° ॥५२॥

उत्तरार्धे आहुतीशब्दस्तृतीयार्थः । जोष्ट्योरेव देवताविकल्पः । ये देवी ऊर्जाहुती ऊर्जा रसवती आहुतिराज्यानं होमो वा ययोस्ते ऊर्जाहुती दुघे दुग्धस्ते दुघे कामपूरके सुदुघे सुदोहने ताभ्यामाहुतिभ्यां सह सरस्वती भिषजावश्विनौ च इन्द्रे इन्द्रमवतः अवन्ति रक्षन्ति वचनव्यत्ययः कथम् तदाह ज्योतिः तेज इन्द्रे धत्तः दधति स्तनयोः शुक्रमिन्द्रियं च धत्तः वचनव्यत्ययः नश्चार्थः व्याख्यातमन्यत् ॥५२॥

देवा देवानां भिषजा होतारविन्द्रमश्विना ।